INTRO

I 1882 rundede Danmarks befolkning 2 millioner mennesker. I 1973 havde den passeret 5 millioner. Befolkningen var således vokset med 3 millioner mennesker på mindre end 100 år.

I slutningen af 1900-tallet forventede man imidlertid ikke nødvendigvis, at denne udvikling ville fortsætte. Befolkningsfremskrivninger fra 1980'erne pegede ligefrem på, at Danmarks befolkning kunne begynde at falde igen efter at have nået lidt over 5 millioner.

Men sådan gik det ikke.

I 2025 passerede Danmark 6 millioner indbyggere.

Forklaringen skal blandt andet findes i den videnskabelige og teknologiske udvikling, der gennem generationer havde gjort livet mere sikkert. Bedre hygiejne, lægevidenskab, ernæring og levevilkår havde reduceret dødeligheden og forlænget menneskers levetid. I nyere tid har indvandring desuden bidraget væsentligt til befolkningstilvæksten.

Den samme overordnede udvikling havde fundet sted på globalt plan. Omkring år 1900 levede der cirka 1,6 milliarder mennesker på Jorden. I dag er der over 8 milliarder.

Vi er altså blevet langt flere mennesker, samtidig med at vi generelt lever længere, forbruger mere og stiller større krav til vores omgivelser.

For at forstå, hvordan vi er nået hertil, må vi se tilbage på nogle af de mest afgørende forandringer i menneskets historie.

Industrialiseringen, som begyndte allerede i 1700-tallet, gennemgik i perioden omkring 1890–1910 en særlig omfattende udvikling. Elektricitet, moderne maskiner, nye transportformer og stadig mere effektive produktionsmetoder forandrede samfundene grundlæggende.

Det, der tidligere havde krævet mange menneskers arbejde gennem lang tid, kunne nu fremstilles hurtigere, billigere og i langt større mængder.

Udviklingen skabte muligheder for en hidtil uset forbedring af menneskers levevilkår. Den lagde grundlaget for større økonomisk velstand, bedre sundhed, mere komfort og efterhånden også en grad af luksus, som tidligere generationer knap kunne forestille sig.

Men den industrielle udvikling medførte også noget andet.

De lande, der først mestrede de nye teknologier og produktionsformer, opnåede betydelige økonomiske og politiske fordele. Dermed voksede konkurrencen mellem nationerne om råstoffer, markeder, indflydelse og magt.

Et kapløb var begyndt.

Et kapløb, hvor det ikke længere alene handlede om at skabe tilstrækkeligt til befolkningens behov, men også om at producere mere, udvikle sig hurtigere og helst overhale konkurrenterne – eller i det mindste undgå selv at blive overhalet.

Denne rivalisering var en del af de spændinger, der sammen med nationalisme, imperialisme, militarisme og politiske konflikter bidrog til verdenskrigene i det 20. århundrede.

Trods krigene fortsatte den industrielle og økonomiske udvikling.

I årtierne efter Anden Verdenskrig voksede produktionen, forbruget og den materielle velstand yderligere. Flere mennesker fik adgang til egen bolig, bil, husholdningsmaskiner, moderne kommunikation og siden digitale teknologier.

Det moderne samfund, vi kender i dag, tog form.

Men undervejs var der opstået et problem, som ingen af deltagerne i kapløbet havde det fulde overblik over.

Den stadigt større produktion krævede stadigt større mængder energi, råstoffer og naturressourcer. Samtidig voksede den globale befolkning, og stadig flere mennesker fik mulighed for at leve med et højere materielt forbrug.

Omkring begyndelsen af 1970'erne nåede menneskehedens samlede økologiske forbrug ifølge beregninger af Jordens biokapacitet et afgørende vendepunkt.

Vi begyndte at bruge naturens fornybare ressourcer og økologiske kapacitet hurtigere, end Jorden kunne genskabe dem.

Alligevel fortsatte kapløbet.

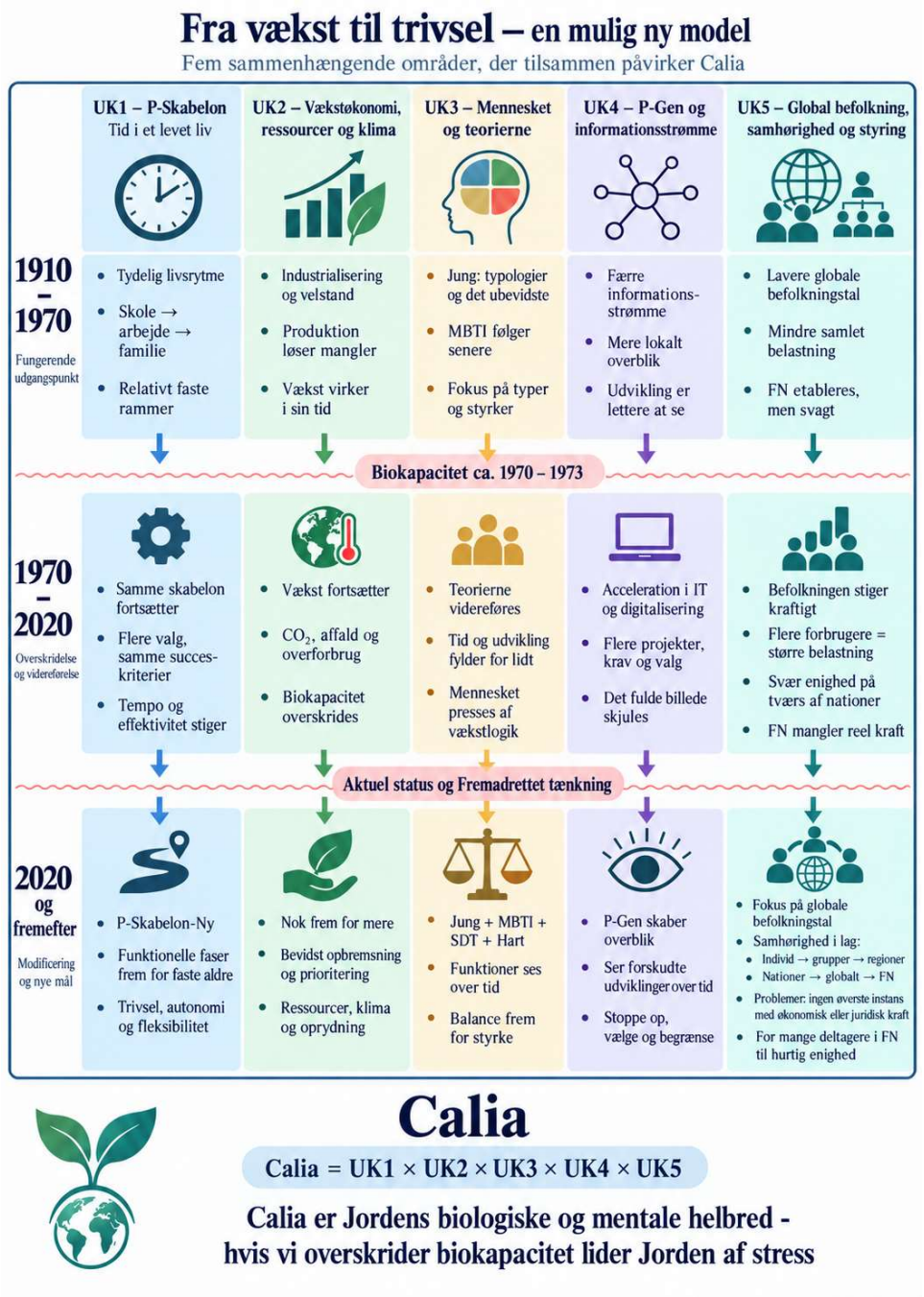

Caliamodel 1

I dag har menneskeheden udviklet teknologier og produktionskapacitet, som tidligere generationer kun kunne drømme om. Men vi har samtidig bragt vores samlede belastning af naturen langt ud over dens årlige regenereringsevne.

Det betyder ikke, at alle Jordens ressourcer er opbrugt. Det betyder, at den hidtidige måde at skabe vækst på ikke kan fortsætte ubegrænset inden for Jordens økologiske rammer.

Og konkurrencen har endnu ikke fundet nogen endelig vinder.

Der findes stadig ikke en målstreg, hvor nationer og virksomheder kan erklære sig tilfredse og afslutte deres indbyrdes kapløb. Tværtimod er den fortsatte udvikling blevet et mål i sig selv.

Måske er det netop her, vi finder en af de væsentligste udfordringer i vores tid.

Vi har gennem generationer været så optagede af at fortsætte udviklingen, at vi ikke i tilstrækkelig grad har overvejet, **hvornår dens oprindelige formål var opfyldt, eller hvordan den skulle ændres, når dens forudsætninger ikke længere var til stede.**

For det er ikke kun produktionen, økonomien og forbruget, der har ændret sig.

Det har menneskets hverdag også.

Vi lever i dag med flere muligheder, flere forpligtelser, flere sociale sammenhænge og en langt større strøm af information og forventninger end tidligere generationer. Samtidig forventes vi at kunne tilpasse os en udvikling, der fortsat øger tempoet og kompleksiteten i vores samfund.

Spørgsmålet er derfor ikke længere blot, hvordan vi kan fortsætte den udvikling, vi har skabt.

Spørgsmålet er, om vi fortsat bør leve efter de samme principper, som satte udviklingen i gang.

Det er udgangspunktet for Calia-projektet.

Calia tager afsæt i tanken om *Moder Jords helbred* – forstået som et samlet billede af både Jordens biologiske tilstand og menneskehedens mentale og sociale trivsel.

Projektets grundlæggende princip er, at alle handlinger er sammenhængende. Derfor kan de store udfordringer, vi står overfor, heller ikke forstås eller løses fuldstændigt hver for sig.

I **Calia-modellen** undersøges udviklingen gennem fem indbyrdes forbundne områder:

1. **Samfundets tidsforståelse –** hvordan vi organiserer livet og disponerer vores tid.
2. **Økonomi og naturressourcer –** hvordan vækst og forbrug påvirker Jordens biologiske kapacitet.
3. **Individet –** hvordan menneskets psykologiske udvikling, behov og muligheder påvirkes.
4. **Generationerne –** hvordan forskellige generationer formes af de samfund, de vokser op i.
5. **Befolkning og samhørighed –** hvordan antallet af mennesker og deres indbyrdes relationer påvirker muligheden for social og global sammenhængskraft.

Modellen følger disse fem udviklingsområder gennem historien og frem mod nutiden for at undersøge, hvordan de hver især – og især i samspil – har været med til at skabe den verden, vi lever i.

Projektets anden tegning (*Caliamodel 2*) viser selve arbejdsprocessen: Fra spørgsmålet om Moder Jords helbred, gennem forståelsen af de fem udviklingsområder og videre til overvejelser om nye principper for menneskets liv og samfundets indretning.

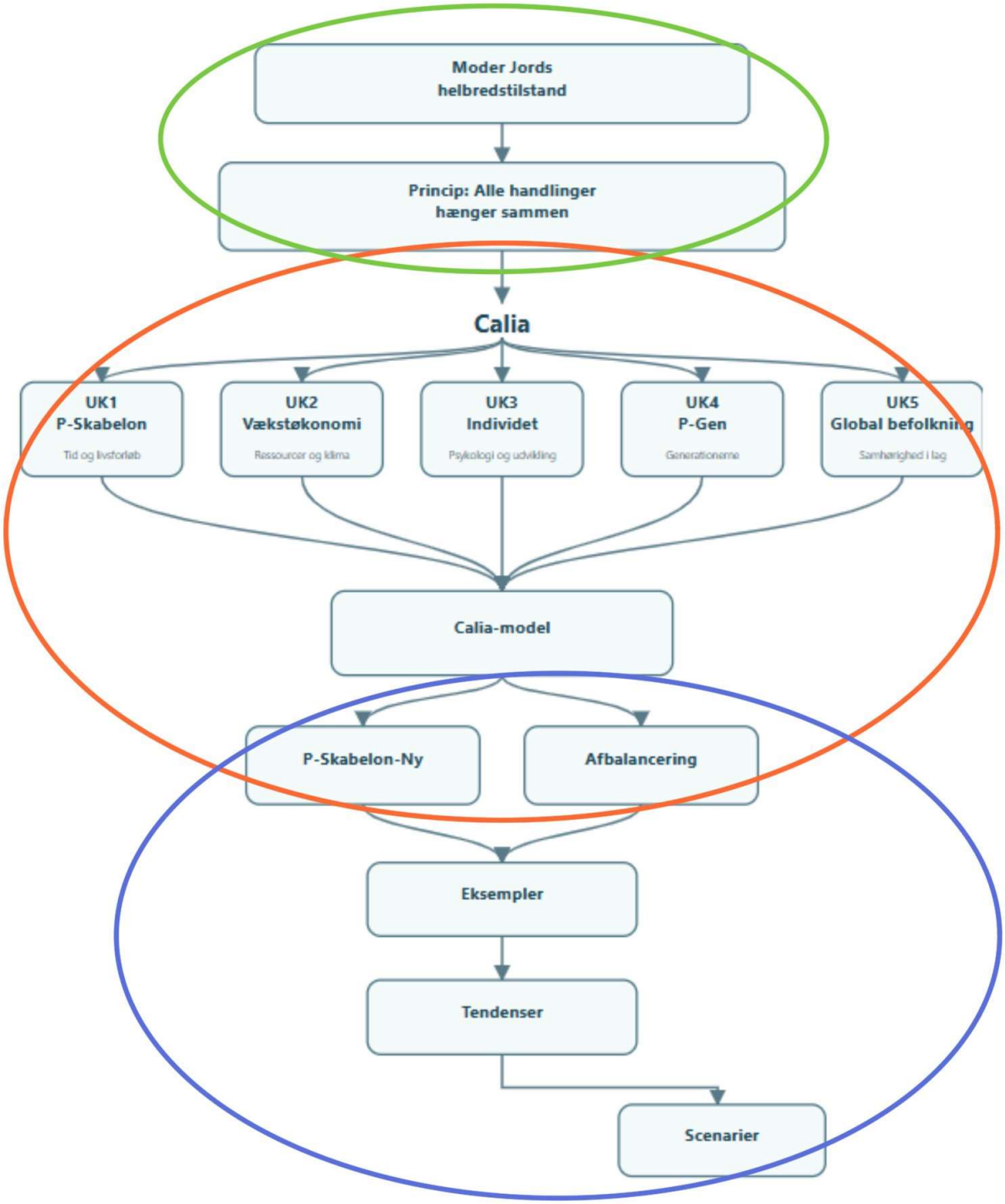

Caliamodel 2

Herudfra undersøges forskellige tendenser og mulige fremtidsscenarier.

Calia er således ikke et forsøg på at finde én enkelt årsag til verdens problemer eller én bestemt løsning på dem.

Det er et forsøg på at skabe overblik over en udvikling, som ingen enkelt deltager har haft det fulde overblik over.

Og måske vigtigst af alt:

At undersøge, om vi i dag forsøger at løse fremtidens problemer ved fortsat at følge fortidens regler.

For den verden, vi lever i, er i vid udstrækning bygget på principper, der blev udviklet under industrialiseringens kapløb, hvor effektivisering, produktionsvækst og økonomisk konkurrence havde en tydelig begrundelse.

De principper har skabt enorme fremskridt.

Men de blev ikke udviklet til en verden med over 8 milliarder mennesker, et globalt ressourceforbrug, der overskrider Jordens biokapacitet, og et menneskeliv præget af stadig større kompleksitet.

Calia-projektets centrale tanke er derfor, at vi måske ikke længere først og fremmest har brug for at blive bedre til at fortsætte kapløbet.

Vi har brug for at forstå, hvorfor vi stadig løber – og om tiden er kommet til at vælge et andet mål.